

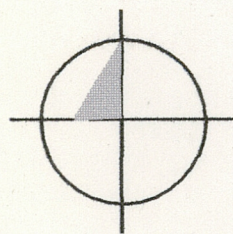
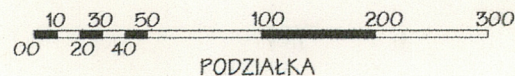
Obiekt 1045
ZESPÓŁ FOLWARCZNY

2. Czas powstania
XIX/ XXw.

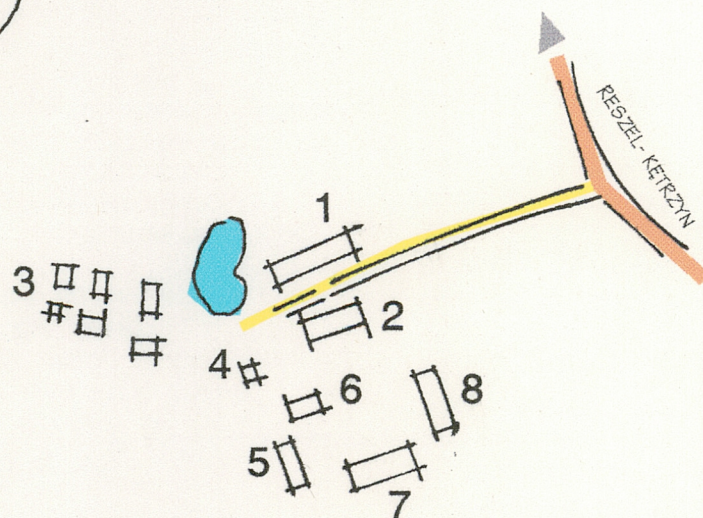
3. Miejscowość
LIPOWA GÓRA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Folwark LIPOWA GÓRA

LEGENDA (Lipowa Góra)

1. Współczesna stodoła-
miejsce posadowienia pałacu
2. Stajnia
3. Budynki mieszkalne
4. Spichlerz
5. Stodoła
6. O
7. Chlewnia
8. Chlewnia

4. Adres
LIPOWA GÓRA
11-440 RESZEL

nr hipoteczny .....

lub. ewid. gruntów .....

5. Przynależność administracyjna
województwo ..... Warmińsko-Mazurskie
gmina ..... RESZEL

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Lindenberg

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975 ..... Olsztyńskie
województwo .....
powiat ..... Ketrzyn

8. Właściciel i jego adres
Ag.Wł.Rol. S.P.
Odział Terenowy
w Olsztynie, ul Głowackiego

9. Użytkownik i jego adres
Dzierżawca:

10. Rejestr zabytków

Nr ..... data .....

Wieś Lipowa Góra, z niemieckiego zwana Lindenberg została założona na prawie chełmińskim jeszcze w XIV w. Jej historia jest, niestety bardzo mało znana, źródła i opracowania milczą na temat jej dziejów. Po najazdach litewskich z lat pięćdziesiątych wieku XIV, mieszkańcy wsi opuścili ją. Przez dłuższy czas nie była ponownie zasiedlana, z braku informacji trudno jest stwierdzić kiedy wrócili tu ludzie.

W wieku XVIII Lindenberg było kolonią miasta Rössel (Reszel). Prawdopodobnie w pierwszej połowie XIX wieku wzniesiono tu skromny dwór. Nie wiadomo jednak kto był jego fundatorem i budowniczym. W roku 1884 obszar istniejącego tu majątku wynosił 176 ha, z czego na ogrody i pod uprawę przeznaczono łącznie 134 ha. 20 ha gruntów zajmowały lasy, 10 ha pastwiska, a 9 ha łąki. Nie użytkowano w owym czasie 3 ha ziemi. Czysty dochód z produkcji rolnej wynosił 1360 marek, co stanowi dość znaczną kwotę. Ponadto zyski przynosiła działająca przy folwarku cegielnia oraz mleczarnia. Właścicielem dóbr była rodzina Steffen. Jej przedstawiciele na przełomie XIX i XX w. wzniesli w Lindenberg murowane zabudowania folwarczne.

dok. Zał nr 1.

Sytuacja: Lipowa Góra niewielki zespół zabudowy folwarcznej położony jest w odległości ok. 2 km. na pd- wsch. od Reszla, na ok. 200m od drogi bocznej, która biegnie na zach. od drogi z Reszla do Świętej Lipki i Kętrzyna.

Kompozycja przestrzenna: folwark zlokalizowany jest na pd. od drogi, usytuowany równolegle do drogi, połączony z nią poprzez dwie drogi dojazdowe, które prowadzą do folwarku. Droga historyczna prowadzi od. wsch. wzdłuż tej drogi ciągną się pastwiska. Druga droga prowadzi od zabudowań mieszkalnych do części zachodniej folwarku. Folwark założony jest na planie prostokąta zbliżonego do kwadratu, którego oś wzdłużna przebiega na lini pn.- pd. Dwór nie zachował się, zlokalizowany był za drogą równolegle do zabudowy pn. pierzei dziedzińca, obecnie w tym miejscu znajduje się tzw. "blaszak". Z parku zachowały się pojedyncze drzewa. Na zach. granicy parku niewielki staw. Historyczny układ przestrzenny założenia jest czytelny. Dziedziniec folwarczny pierwotnie zabudowany był ze wszystkich stron obecnie większa część zabudowy historycznej została przekształcona.

Powierzchnia dróg dojazdowych oraz powierzchnia dziedzińca folwarcznego wyłożone są trylinką. Granice dziedzińca folwarcznego wyznaczają budynki: w pierzei pn. stajnia (2), w pierzei wsch. chlewnia (8), w pierzei pd. chlewnia (7), w pierzei zach. stodoła (5) i spichlerz (4). z pierzei zach. do środka dziedzińca wysunięta jest wiata na sprzęt mechaniczny (6).

Zabudowania: Z historycznej zabudowy zachowały się stajnia- (2), spichlerz (4), wiata (6) pozostałe budynki są przebudowane murowane. Stajnia: murowana z cegły na kamiennej podmurówce, tynkowana, półtorakondygnacyjowa kryta wysokim dwuspadowym dachem pokrytym cachówką ceramiczną holenderką. Okap dachu wysunięty nad dłuższą elewacją, od strony dziedzińca, wsparty na pochyłych słupach z mieczami i ozdobnie profilowanych końcówkach krokwi. Wewnętrzna konstrukcja stropów to stropy ceramiczne Klaina na żeliwnych kolumnkach podpierających belki podciągów. Więźba dachowa konstrukcji drewnianej stolcowo- kleszczowa oparta na ścianie kolankowej. Wewnątrz wzdłuż budynku korytarz po bokach którego rozmieszczone zostały stanowiska dla koni.

dok. Zał nr 2.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa folwark c/a 3.0ha	16. Przeznaczenie pierwotne majątek ziemski hodowla bydła	17. Użytkowanie obecne gospodarstwo rolne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) Zachowany i czytelny jest podstawowy układ założenia, w którego skład wchodzi: układ drogowy, dziedziniec folwarczny. Częściowo zachowała się historyczna zabudowa dziedzińca folwarcznego, dwór rozebrany. W budynkach prowadzone były bieżące prace remontowo- zabezpieczające co wpłynęło na dobry stan zachowania budynków. Zabudowa jest zadbana, teren dobrze utrzymany.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny budynków zadowalający. Należy przywrócić pierwotne ceramiczne pokrycie dachów budynków. Należy usunąć szpecący magazyn "blaszak" usytuowany w miejscu dworu. Proponuje się odbudowę w tym miejscu budynku mieszkalnego o nie dużej kubaturze.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Należy usunąć szpecący magazyn "blaszak" usytuowany w miejscu dworu.			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum WO SOZ w Olsztynie, Ewidencja parku w Leginach,
Fotografia pałacu z 1958 r.

22. Bibliografia

Jackiewicz- Garniec M., Garniec M., Pałace i dwory dawnych
Prus Wschodnich, Olsztyn 1999, s. 138
Kętrzyn. Z dziejów miasta i powiatu, Olsztyn 1978, s. 31,
123, 200
Kühne E., Handbuch des Grundbesitzers der Provinz
Ostpreussen, Frankfurt, s. 46
Leyding- Mielecki G., Słownik nazw miejscowych okręgu
mazurskiego, Olsztyn 1947, s.97
Niekammer P., Landwirtschaftliches Güter. Adressbuch für
die Provinz Ostpreussen, Leipzig 1922, s. 58
Niekammer P., Ostpreussisches Güter. Adressbuch, Stettin
1905, s.166
Parey's Handbuch des Grundbesitzers im Deutschen Reiche,
Provinz Ostpreussen, Berlin 1929, s. 69
Poschmann E., Der Kreis Rössel. Ein ostpreussisches
Heimatbuch, 4. Auflage, 1993, s.34, 203, 224,240,478
Słownik Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich,
t.5, warszawa 1884, s. 123

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst ..... mgr Wiesława Chodkowska, 15 września 2000r
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ..... mgr Wiesława Chodkowska, 15 września 2000r
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. .... mgr Wiesława Chodkowska, 15 września 2000r
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ..... MNR I PRS W Szreniawie

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładki:

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR

LIPOWA GÓRA

1. Miejscowość <u>Reszel</u>	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina <u>Warmińsko- Mazurskie</u>	Zespół folwarczny	C.d. pkt. 12, Historia obiektu
3. Powiat		
4. Województwo		

dok:

W pierwszych latach XX w. dwór w dzisiejszej Lipowej Górze zajęła rodzina Oxenknecht. Według danych z roku 1905, kiedy pieczę nad majątkiem sprawował Karl Oxenknecht, obszar jego posiadłości obejmował łącznie 175 ha. Aż 137 ha przeznaczono pod czynną uprawę, 5 ha zajmowały łąki, 21 ha - lasy, a 12 ha nieużytki. Ponieważ w majątku nie hodowano zwierząt na skalę produkcyjną, jedynie kilka sztuk na własny użytek, zbędne było wygospodarowywanie pastwisk. Następcą Karla Oxenknechta, jego syn - Paul, początkowo również nie wprowadzał do gospodarstwa hodowli zwierząt. Jak podaje księga adresowa z roku 1922, uszczuplił on nieco obszar dóbr lipowskich sprzedając 11 ha ziemi.

Wkrótce jednak Paul Oxenknecht zmienił swą politykę rolną. Według danych z roku 1929, obszar majątku nie uległ większym zmianom. 89 ha ogólnej powierzchni zajmowały grunty orne, 10 ha - łąki, 20 ha - lasy i zbiorniki wodne, natomiast 35 ha pastwiska, gdyż Oxenknecht hodował już w tym czasie zwierzęta. Dominowało bydło w ilości 105 sztuk, z czego 10 było krowami mlecznymi. Ponadto właściciel utrzymywał 60 świń, 10 owiec i 24 konie. Przy folwarku ponownie działała mleczarnia, nadal funkcjonowała cegielnia.

W roku 1932 obszar posiadłości Paula Oxenknechta obejmował 159 ha. Do 104 ha zwiększono wielkość roli, 6 ha zajmowały łąki, 25 ha - pastwiska, a 2 ha nie użytkowano. W tym czasie dominowała hodowla świń, było ich 115 sztuk, ponadto gospodarstwo liczyło 70 sztuk bydła, w tym 40 krów mlecznych, 12 owiec i 15 koni.

Paul Oxenknecht pozostał właścicielem majątku Lindenberg do roku 1941, kiedy to razem z rodziną opuścił dobra lipowskie. Po wojnie majątek przejął PGR. 1 stycznia 1955 r. Lipowa Góra uzyskała sołectwo. Od 1973 należy do gminy Reszel. Po przejęciu PGR przez Ag. Wł. Rol. S.P folwark jest dzierżawiony przez Pana [REDAKTED] prowadzącego biuro w Widrynach.

mgr Wiesława Chodkowska, 15 września 2000r.

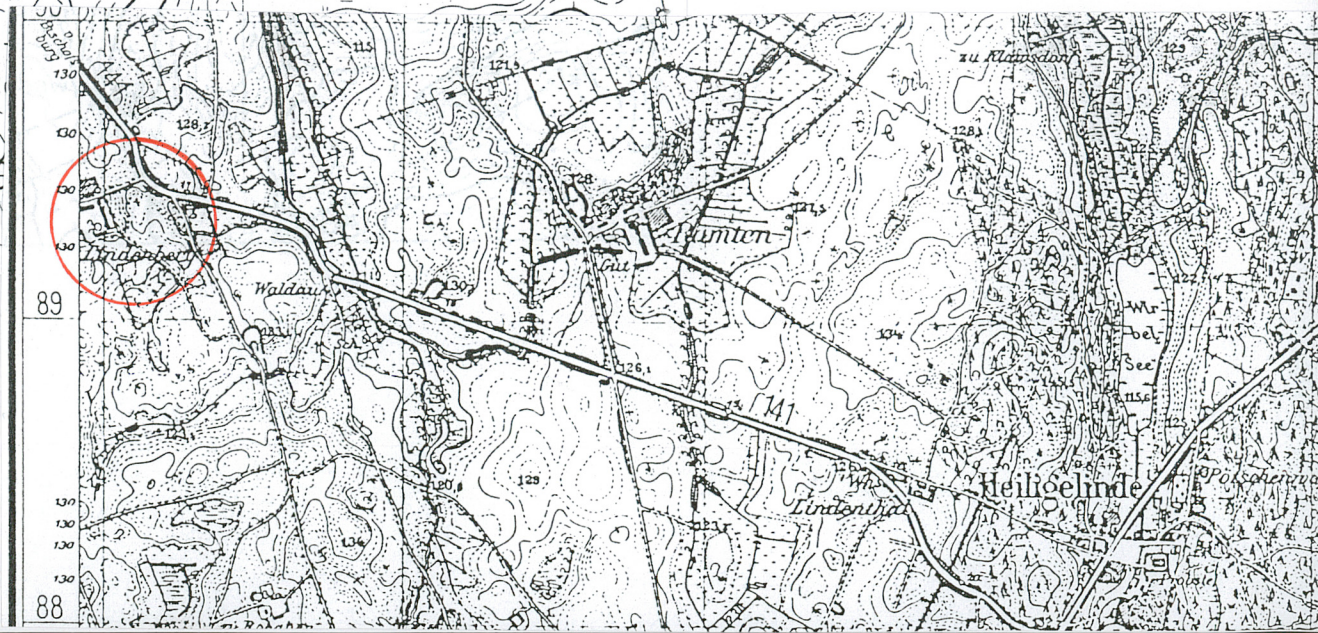
Wkładkę założył: ..... MNR 1 PPS w Szreniawie

Miejsce przechowywania negatywów .....

Biskupiec 26 km

1. Miejscowość ..... LIPOWA GÓRA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Reszel		
3. Powiat ..... Warmińsko-Mazurskie	Zespół folwarczny	C.d. pkt. 13, Opis obiektu
4. Województwo		

dok:

Spichlerz: usytuowany w pierzei zach. dziedzińca szczytowo do drogi prowadzącej do folwarku. Wzniesiony na planie prostokąta, bryła 1 i 1/2 kondygnacyjowa z użytkowym poddaszem kryta dwuspadowym dachem pokrytym dachówką ceramiczną holenderką. Wzniesiony z cegły ceramicznej na zaprawie glinianej, tynkowany. Stropy belkowo deskowe nagie oparte na ścianach nosnych i dwu rzędach podciągów umieszczonych po środku, na osi wzdłużnej budynku. Podciągi podpierają słupy z mieczami rozstawionymi wzdłuż belki podciagu. Więźba dachowa konstrukcji drewnianej stolcowo- kleszczowa oparta na ścianie kolankowej. Stolarka okienna metalowa krosnowa, 12- podziałowa. Stolarka drzwiowa jedno i dwuskrzydłowa, deskowo na zawiasach pasowych. Elewacje opracowane w tynku: gładkie opaski wokół otworów w ścianach szczytowych otwory wentylacyjne zamknięte trójkątnie. Na osi ściany szczytowej otwór do transportu siana. Ścianka kolankowa wydzielona pasmem płaskiego gzymsu kordonowego. Pod okapem uskokowo profilowany gzyms wieńczący. Więźba dachowa konstrukcji drewnianej stolcowo- kleszczowa oparta na ścianie kolankowej.

Znacznie przekształcony został budynek chlewni, którego dach pokryto eternitem - (7) i chlewni, której dach pokryto blachą (8) .

Podsumowanie stanu zachowania zespołu: zachowany i czytelny jest podstawowy układ założenia, w którego skład wchodzi: układ drogowy, dziedziniec folwarczny. Częściowo zachowała się historyczna zabudowa dziedzińca folwarcznego, dwór rozebrany. Zabudowa jest zadbana, teren wokół budynków utrzymany schludnie i czysto całość ciekawie eksponuje się w krajobrazie.

mgr Wiesława Chodkowska, 15 września 2000r.

Wkładkę założył: .....

(imię, nazwisko, data)

MNR i PRS w Szreniawie

Miejsce przechowywania negatywów .....

1

2

3

4

1. Miejscowość ..... LIPOWA GÓRA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Reszel		
3. Powiat ..... Warmińsko- Mazurskie	Zespół folwarczny	Spis fotografii
4. Województwo		

Spis fotografii:

1. Droga dojazdowa do folwarku.
2. Blaszany barak w miejscu nieistniejącego dworu (1)
3. Zagroda mieszkalno- gospodarcza w sąsiedztwie folwarku.
4. Widok na dziedziniec folwarczny.
5. Stajnia, widok od drogi wjazdowej na dziedziniec fol. od wsch (2).
6. Stajnia, widok od drogi wjazdowej na dziedziniec fol. od zach.
7. Stajnia, widok na przybudówkę do ściany szczytowej i elewację frontową.
8. Stajnia, elewacja frontowa wysunięty okap.
9. Stajnia, widok na elewację tylną.
10. Stajnia, widok na wnętrze.
- 11- 12. Stajnia, widok na magazynowe poddasze.
13. Stodoła (5).
14. Spichlerz (4)
15. Spichlerz konstrukcja nośna w przyziemiu.
16. Spichlerz użytkowe poddasze.
17. Spichlerz otwór do załadunku poddasza.
18. Widok na pd. pierzeję dziedzinca fol.
19. Chlewnia (8).
- 20- 21. Widok na środek dziedzińca folwarcznego- wiata na sprzęt (6).
- 22-23. Widok na pierzeję pd. dziedzińca fol. chlewnia (7).

mgr Wiesława Chodkowska, 15 września 2000r.

Wkładkę założył: .....

(imię, nazwisko, data)

MNR i PRS w Szreniawie

Miejsce przechowywania negatywów .....

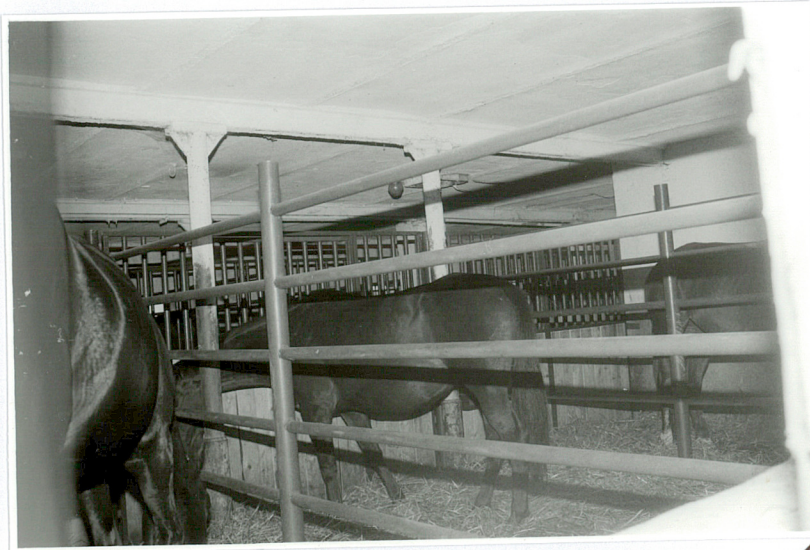
6

7

9

10

8

1. Miejscowość ..... LIPOWA GÓRA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina ..... Reszel		
3. Powiat ..... Warmińsko- Mazurskie	Zespół folwarczny	Serwis fotograficzny
4. Województwo		

11

Wkładkę założył: mgr Wiesława .....
 (imię, nazwisko, data)
 Miejsce przechowywania negatywów ..... MNR i PRS w Szreniawie .....

12 13
 14 15

16

17

18

19

1. Miejscowość .....LIPOWA GÓRA.....
 2. Gmina .....Reszel.....
 3. Powiat .....Warmińsko- Mazurskie.....
 4. Województwo .....Warmińsko- Mazurskie.....

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Zespół folwarczny

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

Serwis fotograficzny

20

21

22

23

Wkładkę założył: mgr Wiesława Chodkowska, 15 września 2000r.
 (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów .....MNR i PRS w Szreniawie.....